

AXIS

yerin ekseni

OF

ENİS MALİK DURAN

THE

2024

GROUND

ART
ON

AXIS

yerin ekseni

OF

ENİS MALİK DURAN

THE

2024

GROUND

ARTON

zamansız manzara

NAZLI PEKTAŞ

İnsanın şaşılması psişik gelişimi, dilin belirmesi ve onun mümkün kıldığı kültür, türün özellikle başarılı bir uyumunun sonucu olmaktan çok uzaktır. Tam tersine, "insanın doğayla ilişkisi organizmanın kalbindeki belli bir çatlama ile yolundan sapmıştır."

Zamanın içinde, insanın bildiğimiz en eski izlerinden bu yana, sanat yeryüzü ve insanın anlam arayışı arasında doğdu, değişti ve çeşitlendi. Doğaya en yakın yaşayan prehistorik insan, çevresinde gördüklerine karşı tepkilerini çizgilerle ifade etti, doğal fenomenlere şaşırıldı, korktu, ilham aldı, huzur buldu, doğada kavrayışının ötesinde olan şeylere karşı ayinler ve törenler düzenleyip şamanlar yarattı. Bazen doğanın formlarını kutsallaştırırken kendi biçimini de bu formlar üzerinden kurdu. Zamanla sanata dönüşen ifadenin temsilleri, temelde doğanın kutlamalarıdır ve yeryüzünün canlı bir varlık olarak incelikli nüansları hakkında derin iç görüler sunmaları nedeniyle de ölümsüzdürler..

Manzaranın sanat tarihsel yol alışından bahsetmek niyetinde değilim; zira kronolojik bir akıştan, üslubun değişim ve takibinden söz eden bir yazı, Enis Malik Duran'ın üretimine temas etmeyen bir bakışa meyleder. Bu makale, sanatçının yeryüzü ve insan eksenindeki üretiminde tarih, mit, ilksel kodlar ve politikleşen topografya ile kurduğu bağ üzerinden mekâna ve bedene yaklaşmayı deneyerek, güzel ve yüce arasında muğlaklaşan yeryüzü bilgisini de gözeterek zaman kavramının manzaradaki varlığına/yokluğuna ilişmeye çalışacaktır.

Zaman Manzaranın Neresine Yerleşir?

Zamandan söz ederek başlayalım. Manzara zamansız mıdır? Zaman manzaranın neresine yerleşir? Yahut manzara zamanın hangi kıvrımına saklanır?

Manzaranın kendisi ancak özgün bir düşüncenin nesnesi olduğunda zamandan söz eder. Yazarların, şairlerin, ressamların, fotoğrafçıların, kısaca yaratıcılıklarını doğadan aldıkları ilhamla yüzyıllar boyunca çoğaltan yaratıcı bireylerin temsil ettikleri, zamanın kendisidir; manzaranın zamanı değildir.

Bu zaman, yaratıcı insanların kendilerini zamana salan yürüme, okuma, görme ve bilme eylemleri içinden doğar ve düşünce nesnesine dönüşür. Jacques Rancière bu durumu şu sözlerle anlatır: "Manzaranın zamanı, düzenlenmiş bahçelerin uyumunun veya vahşi doğanın uyumsuzluğunun güzellik kriterinde ve hatta 'sanat' kelimesinin anlamında bir sarsıntıya yol açtığı zamandır. Bu sarsıntı, ortak kullanımda olduğu kadar felsefi düşünce içinde de temel olan başka bir sarsıntıyı da beraberinde getirdi: Doğayı etkileyen her şey, kendi yasalarına uyması gereken toplumu da etkiler. Ve bu nedenle manzaranın zamanı, toplumun mutlu düzeninin metaforlarını tarlaların, ormanların ve akarsuların uyumundan ödünç aldığı zamandır. Batı toplumlarında, bu zamanı oldukça kesin bir şekilde yerine koyabiliriz. Bu, estetiğin bir disiplin olarak değil, sanatın nasıl görüldüğü ve düşünüldüğü konusunda bir rejim olarak anlaşıldığı bir zamandır."

Günümüzde ise iklim değişiklikleri, artan doğal felaketler ve yüzyıllar boyunca iktidarların doğanın zamanından çalan kararları, bilinen ama konuşulmayan gerçekler, doğa karşısında yapılan tartışmalar manzara ile eş zamanlı konuşulan politikayı çoğaltır. Tüm bunların mevcut algıyı ve düşünce nesnelerini nasıl değiştirdiğini ve nasıl bir duyarlılık formu oluşturduğunu manzaranın zamanı belirler. İnsan da topografyanın politikleşen görüntüsünü eyleyen olarak tam da manzaranın göbeğinde durur, kendine rağmen..

Enis Malik Duran'ın sanat üretimi eşliğinde, Rancière'in sanatın ve estetiğin toplumsal ve politik anlamlarının nasıl değişebileceğini ve direnişin bir aracı haline gelebileceğini gösteren çalışmalarını hatırlamak önemli. Sanatın, mevcut normlara ve rejimlere karşı bir çıkış noktası olabileceği ve toplumsal değişime katkıda bulunabileceği fikri, günümüzdeki sanat pratiğinde de önemli bir yer

tutuyor. Doğayla ilişkimizi ve iklim krizi gibi büyük zorlukları ele alma şeklimizi düşünürken, sanatın ve estetiğin bu konularda nasıl bir rol oynayabileceği konusunda Rancière'in analizleri ilham verici olabilir. Jacques Rancière, The Time of the Landscape: On the Origins of the Aesthetic Revolution (Manzaranın Zamanı: Estetik Devrimin Kökenleri Üzerine) adlı eserinde, metin boyunca politika, sanat, bahçecilik ve toplumsal uyum arasındaki ilişkiyi ele alır ve Manzaranın Politikası adlı bölümde sözü Kant'a getirir ve şöyle der: "Kant'ın muazzam buz dağı ile pastoral köy arasındaki politik bağlantıyı ayırdığı yer, güzel ve yüce arasındaki gibi bir ayrımı izlediğinde ortaya çıkar. Buz piramitleri, herhangi bir toplumsal düzen biçimine barınak sağlamaz. Tek yaptıkları, bireylerde onu aşabilen bir akıl özgürlüğünün korkusunu uyandırmaktır: Doğanın ötesine geçen, toplumsal topluluğu kurmak yerine, sadece bir zihin krallığı kuran bir rasyonel güçtür!"

Enis Malik Duran kendi zamanından öte zamana doğru bakarken, geçmişin kadim diye söz edilen uygarlıklarının geride bıraktıkları üzerinden şimdiki ve geleceği düşünür. Ortaya çıkan resim ve heykeller zamansızlıklarıyla gerçeği ters yüz etmeye meyleder.

Güzel ve Yüceye Olan İnanç da Yeryüzü Tarafından Yutulur

İşte tam burada Enis'in resimleri ve bu sergide ilk kez gösterdiği heykelleri hakkında güzel ve yüceye değinmenin zamanı.

Enis, Yerin Ekseni /Axis of the Ground sergisinde tapınak, kent, harita, çukur, tepe ve toprağı, manzara resimlerine ve heykellerine dönüştürerek zihin ve hayal gücü arasında yeni bir düzen kurar. Kurduğu bu yeni yer, bilindik gerçekliğinden koparılmış tersine bir bakışı harekete geçirir ve bildik yapıları toprağın kökünden söküp ya

havalandırır ya da tersine çevirir ve yerin içine gömer. Geride kalan boşluk, negatif/pozitif dualitesinde, yerin altı ve üstü karmaşasında güzelin ve yücenin kaynağını sorgular. Burada da Kant'ın güzel ve yüce ayrımını kendi sözleriyle daha yakından hatırlamalı.

Immanuel Kant, 1764'te Beobachtungen über das Gefühl des Schönen und Erhabenen'i (Güzellik ve Yücelik Duyguları Üzerine Gözlemler) yayınlar ve güzel ile yüce arasında ayrımı derinleştirir. Ona göre: "Karla kaplı zirveleri bulutların üzerinde yükselen bir dağın görüntüsü, şiddetli bir fırtınanın tasviri ya da Milton'ın cehennem krallığını tasvir etmesi memnuniyet uyandırır; ancak dehşet vericidir; buna karşılık çiçeklerle dolu çayırın ya da otlayan sürülerle kaplı dolambaçlı derelerin olduğu vadilerin görünümü, Elysium ya da Homeros'un Venüs'ün kuşağı tasviri de hoş ama neşeli ve gülümseten bir duyguya yol açıyor. İlkinin üzerimizde uygun güçte bir izlenim bırakması için, yücelik hissine sahip olmalıyız ve ikincisinin tadını doğru bir şekilde çıkarabilmek için, güzele dair bir duyguya sahip olmamız gerekir."

Enis Malik Duran, güzel ve yüceyi hem form hem de kaynak olarak birbiri içine geçirir, izleyeni Kant'ın sözlerini sorgulatacak bir yere düşürür ve dünyanın/yerin merkezi neresidir sorusunu, cevabın muğlaklığı eşliğinde biçime dönüştürür. Cevap giderek silikleşirken güzel ve yüceye olan inanç da yeryüzü tarafından yutulur.

Dev Bir Labirente Dönüşen Doğa: Kent
Bir tarafta "tanrının eli" diğer tarafta "insanın eli". Kent formunu aldığı anda dev bir labirente dönüşen doğa, sınır çizgileri ile paylaşılan yeryüzü, tanrının yüceliğini koruyan tapınak ve yeryüzünün tüm bilgisini saklayan bir kitap, kuleyle metaforlaştırılan Babil miti ve birkaç satır şiir... Sergi, adını Latince'de "Dünyanın Ekseni" anlamına gelen "Axis Mundi"

kavramından alıyor. Tapınak, kilise, kule veya diğer kutsal yapılar gibi belirli bir noktayı temsil eden; dünyanın dört bir yanındaki farklı kültürlerde ve dinlerde bulunan bir kavram olan Axis Mundi, dünya ile gökyüzü arasındaki bağlantıyı temsil eder ve temsilin yüklendiği yapılar da bu kozmik düzen ile ilgilidir.

Axis Mundi kavramı, antropoloji, mitoloji ve din gibi disiplinlerde incelenen bir fenomen olarak öne çıkar ve bahsi geçen yapılar da çeşitli kültürlerde ve inanç sistemlerinde genellikle kutsal bir merkez veya dünya eksenini simgeler. Mircea Eliade, Sacred and Profane: The Nature of Religion (1959) adlı eserinde, Axis Mundi'nin birçok kültürde ortak bir motif olduğunu ve kutsal alanları dünyanın merkezi olarak kabul eden bir düşünce biçiminin var olduğunu ortaya koymuş ve bu kavramın, bir yerin sıradan bir yerden daha fazla kutsallık taşıdığına inanıldığı durumları incelemiştir. Benzer bir yaklaşımla antropolog Victor Turner da ritüel ve sembolizm üzerine yaptığı çalışmalarda, kutsal alanların toplumda bir dönüşüm noktası olarak işlev gördüğünü ve bu alanların genellikle bir Axis Mundi'nin rolünü üstlendiğini vurgulamış; The Ritual Process: Structure and Anti-Structure (1969) adlı eserinde ise bu kavramın sosyal ve kültürel bağlamdaki önemine dair detaylı bir analiz sunmuştur.

Enis Malik Duran, "Yerin Ekseni" kavramıyla güçten çokça da gücün bıraktığı izden söz eder. İktidarlarca kurulan kule/ tapınak/ kilise/ cami/ sinagog/ maden/ inşaatlar... Aklınıza gelebilecek türlü kaynağın bıraktığı çukuru iyice derinleştirir. Yerin Ekseni, anlamını bugünün perspektifinden baktığımızda tanrının kutsallığı; yarattığı yüce ve onun adına yapılan türlü yapıdan almaz. Gücünü geçmişteki gibi kapsayıcı yahut ilahi olandan değil de yerin dibinden, hiçlikten, karanlıktan alır. Aynı zamanda da ilahi gücü de istediği gibi kullanan

insanın gücünün derinleştirdiği çukurlar, yeni Axis Mundi'lerdir. Uzak geçmişte doğayı tanrılar adına dönüştüren insan; siyasi, askeri ve ekonomik güç adına yeryüzünü delip geçerken bunu yenilik/gelişme şapkası altında sürdürülebilirlik, teknoloji gibi bağlamlarla anlamlandırmaya çalışır.

M.Ö. 3000 yıl evveline ait bir şehrin kalıntılarıyla, bir kule, anıt ya da bir tapınak ile karşılaştığımızda duyulan hayranlık arasındaki fark güzellik, yücelik ve yararlılık eksenlerinde değişip dururken doğanın formalize edilmesiyle yaratılan kentler, çağın buluşlarının labirentine dönüşmekte. Artık güzel ve yücenin karşısında teknolojinin yarattığı tekinsizlik yer almakta. Böyle bir labirentten göğe yükselen İkarus'a dönüşen sanatçının bedeni de yeryüzü ve şeylerle tek bir bütünün yüzleri olur ve kendini bu kesişmelerde bulur. Bu duruma benzer bir okumaya Merleau-Ponty felsefesinde rastlarız: Varlık kendini bu kesişme ilişkisi içinde yaratır ve kendini dünyaya sabitler. Bu kesişme bedenini diğer tüm şeylerle ve dünya ile iç içeliğini işaretlediği andır.

Tersten Bakmayı Denemek

Peki, Enis Malik Duran bedenini bir kentten yükselen İkarus'a dönüştürerek, dünyaya yayılmış bir beden ile yeryüzünden kopan mimari parça yahut ters yüz edilmiş mimari öğelerle nasıl bir ontolojik/fenomenolojik okuma sunar? İkarus'un yükselişini* "İkarus'un Düşüşüne" nasıl çevirir?

Efsaneye göre İkarus, labirentten kurtulur ve havalanır. Amacı yükselerek özgürlüğe kavuşmaktır. Efsanedeki bu labirent düzenle yaratılan karmaşıklığının yanı sıra içerisinde kaybolma tehlikesiyle ünlüdür. Mimar Daidalos'un bu yapıtı, mimarinin güzellik ve yüceliği eşliğinde barındırabileceği tehlikeleri de temsil eder. Sahi öyle mi? Bir labirent için tekinsizlik ve

kaybolmaktan söz edebiliyorsak kentler için de bu düşünce geçerli midir? Şüphesiz ki evet. Enis Malik Duran'ın İkarus'u da kent, mimari, doğa, tarih ekseninde labirente dönüşmüş bir kent üzerinde yükselen insanlık yerine tüm dehasına rağmen kente doğru düşmekte olan insanı tasvir eder. Kanatlar erimez lakin taşıdığı bedeni hızla yere çakan protezler olarak öylece dururlar.

Labirent, insanın kendisini ve yeryüzünü anlama sürecinde bir metafor olarak düşünülürse İkarus'un düşüşü, kibir ve aşırı özgüvenin insanı nasıl tehlikeye sokabileceğini gösterir. Labirentin yerine bir kentin üzerinden yükselen insanlık ise ironi dolu bir görsellikle kendi yarattıkları içinde dibe doğru batmaktadır...

Yerin Ekseni sergisinde gördüklerimiz eşliğinde, herhangi bir mimari projenin, geçmişte veya şu anda, özgürlüğün veya direnişin birer gücü olup olmaması ile ilintili olduğunu düşünüyorum. Son sözü Foucault'ya vererek bitirmeli. Foucault, 1982'de Skyline'da Paul Rabinow ile yaptığı bir söyleşide özgürlük ve mimarlık ile ilgili şöyle diyecektir: "Özgürlüğün garantisi özgürlüktür."

Yerin Ekseni, yüzyıllardır süregelen politik görüşlerin, inançların inşa ettiği düzenin simge yapıları eşliğinde varsayılan ekseni kaydırmayı önerir, tersten bakmayı deneyerek.

*Bilindiği gibi, Daidalos, Antik Yunan'da ünlü bir mimardır ve efsaneye göre, Kral Minos'un sarayında bulunan dev bir labirent inşa eder. Bu labirent, Minotaur adı verilen bir yaratığı hapseden karmaşık bir yapıdır. Daidalos'un mimari yetenekleri, labirentin içindeki dönemeçler, koridorlar ve tuzaklarla birlikte, sadece içerideki yaratığı kontrol eden kralın bilgi ve gücünü vurgular. Dev canavarı öldürmek için dört bir yandan gelenler arasında daha sonra kralın kızı Ariadne'ye aşık olacak Theseus da vardır ve canavarı o öldürecektir. Fakat bu başarının ardında mimar Daidalos vardır. Theseus'un Labyrinthosa girip çıkması için Ariadne'ye bir yumak iplik kullanması fikrini verecektir. Kral Minos buna çok kızar ve Daidalos'u oğlu İkarus'la birlikte kendi inşa ettikleri Labirantos'a kapatır. Fakat Daidalos oradan çıkma çaresini de bulur. Kuşların pencerelere bıraktıkları tüyleri ve arı peteklerindeki balı kullanıp İkarus'la kendisine birer çift kanat yapar. İksisi de böylece uçup giderler. Daidalos uçmadan önce oğluna ne çok alçaktan uçmasını, ne de fazla yükselip güneşin ışıklarına yakın gelmesini salık verir. Ne var ki; havalandıktan sonra İkarus babasının bu sözünü unuttur, başarısından dolayı gurura kapılır, ya da hava sarhoşluğuna tutularak yükseldikçe yükselir. güneşin ışınlarına aldırılmaz. Güneş tanrı onun kanatlarını tutan balmumunu eritir. İkarus da tepetaklak denize düşer ve boğulur. Ege'de Samos adasının çevresindeki bu denize İkarus denizi denmiştir.

timeless landscape

NAZLI PEKTAŞ

Mankind's amazing psychic evolution, the birth of languages which led the naissance of the notion of culture, is far from being a specifically successful adaptation of the human genus: On the contrary "mankind's relationship with nature has gone astray due to a significant cleavage occurred in the heart of the organism."

In the course of time, since the oldest known traces of the existence of mankind, art was born somewhere between earth and human's search for meaning and it has changed and diversified in time. Prehistoric human who had a most naturalistic life style, expressed his reactions against events occurring around him by drawings, he has been surprised by natural phenomenons, was scared, got inspiration, and he created rituals and shamanic ceremonies in response to natural facts beyond his perception. Sometimes he consecrated natural forms and concordantly he created his own style through those forms. The figurations of expressions which has become art in time are basically the ways of celebration of nature and they are immortal because of the fact that they present deep insights about fine nuances of earth as a living creature...

My aim is not to tell about the art historical process of landscape; actually a critic mentioning a chronological flow, the changing and following of pattern might be tending to a view which would have nothing to do with Enis Malik Duran's creation. This article will make an attempt to interfere with the existence/non-existence of the notion of time in the landscape by trying to approach to space and body through the bond the artist forms with history, myths, primordial codes and politicized topography in his creation on the basis of earth and human and also at the same time by having regard to his knowledge of earth which gets ambiguated between the beautiful and the exalted.

At Which Point of Landscape Settles the Time ?

Let's start with talking about time. Is landscape timeless ? At which point of landscape settles the time ? Or in which bend of time landscape is hidden ?

The landscape tells about time only when it's the subject of an original idea. Authors, poets, painters, photographers, in short creative personas who increase their creativity through centuries with inspiration they get from nature, represent the time itself; not the time of the landscape. This time, evolves out of creative personas' acts which let themselves go into the flow of time such as, walking, reading, seeing and knowing and turns into a subject of thought. Jacques Rancière explains this situation with these words: " The time of the landscape is the time when the harmony of landscaped gardens, or the disharmony of wild nature, led to an upheaval in the criterion of beautiful, and in the meaning of the word "art". That upheaval entailed another, which affected a notion that is as fundamental in common usage as in philosophical reflection: nature. Whatever impacts nature impacts also the society that is supposed to obey its laws. And so the time of the landscape is also the time when the felicitous organization of society borrowed its metaphors from the harmony of fields, forests and streams. In Western societies, it is possible to situate this time quite precisely. It coincides with the birth of aesthetics, understood not as a particular discipline but as a regime how art is seen and thought."

Today, climate changes, increasing natural disasters and the decisions rulers have made throughout centuries which has shortened the nature's life, known but unspoken truths, discussions made on nature increase politics spoken simultaneously with the landscape. It is determined by the time of the landscape how all of these change the current perception and subjects of thought and what kind of sensibility form they create. And human takes place just in the centre of the landscape as the maker of the

politicized image of the topography, despite himself...

With the guidance of Enis Malik Duran's artistic creation, it is important to remember Rancière's works expressing how societal and political meanings of art and aesthetics can change and can become an instrument of resistance. The idea that art can be a starting base against actual norms and regimes and contribute to societal change, also takes a significant place in today's art practice. While thinking about our relationship with nature and the way we deal with major challenges such as climate crisis, Rancière's analyses might be inspirational for figuring out what kind of role art and aesthetics can play in these subjects. In his philosophical essay titled "The Time of the Landscape: On the Origins of Aesthetic Revolution" Jacques Rancière examines the relationship between politics, art, gardening and social harmony throughout the text and in the chapter titled "Politics of the Landscape" he mentions Kant at a point and says: " The political connection between the grandiose glacier and the pastoral and egalitarian village is what Kant splits anew when he retraces a dividing line between the beautiful and the sublime. The pyramids of ice do not provide shelter to any form of communal order. All they do is to induce the terror that prompts the individuals to find, in themselves, the power that overcome it: a rational power of freedom that goes beyond nature, and instead of founding one or another form of social community, founds only a kingdom of minds."

While Enis Malik Duran gives a look at eternity from his own timeframe he thinks about the present day and future through remainders of archaic civilizations called as ancient. The paintings and sculptures he creates tend to reverse the reality with their timelessness.

The Faith for the Beautiful and the Sublime Gets Engulfed by Earth

And right here it's time to touch on the beautiful and the sublime through Enis's paintings and sculptures which he showcases in this exhibition for the first time.

In his exhibition titled "Axis of the Ground" Enis turns temples, cities, maps, holes, hills and soil into landscape paintings and sculptures, and establishes a new order between mind and imagination. This new place he builds evokes a reverse looking taken away from its usual reality and either roots out familiar structures from ground and levitates them or turns them upside down and buries underground. The cavity left behind, questions the source of the beautiful and the sublime in the duality of negative/positive and the turmoil of under and above ground. So at this point it would be suitable to recall and take a closer look at Kant's method of separation for the beautiful and the sublime with his own words.

In 1764, Immanuel Kant publishes "Beobachtungen über das Gefühl des Schönen und Erhabenen (Observations on the Feeling of the Beautiful and Sublime)" and deepens the difference between the beautiful and the sublime. According to his opinion: "The sight of a mountain whose snow-covered peaks arise above the clouds, the description of a raging storm, or the depiction of the kingdom of hell by Milton arouses satisfaction, but with dread; by contrast, the prospect of meadows strewn with flowers, of valleys with winding brooks, covered with grazing herds, the description of Elysium, or Homer's depiction of the girdle of Venus also occasion an agreeable sentiment, but one that is joyful and smiling. For the former to make its impression on us in its proper strength, we must have a feeling of sublime, and in order properly to enjoy the latter we must have a feeling for the beautiful."

Enis Malik Duran intertwines the beautiful and the sublime both in terms of form and source, puts viewers to a place where they will be compelled to question about Kant's statements and turns the question of where the centre of world/earth is into a form in accompaniment with the ambiguity of the answer. As the answer fades away gradually, the faith for the beautiful and the sublime gets engulfed by earth.

The Nature Which Turns Into An Enormous Labyrinth: City

On one side is "the hand of god" and "human's hand" is on the other. The nature which turns into a enormous labyrinth when it takes the form of city, the earth shared with borderlines, the temple safeguarding god's sublimity and a book containing the entire knowledge of earth, the myth of Babylon metaphorised with the tower and a couple of poems... The exhibition is named after the notion "Axis Mundi" meaning "Axis of the World" in Latin. Axis Mundi which represents certain points such as, temples, churches, towers and other holy places and existing in different cultures and religions all around the world; refers to the connection between the world and heaven, and the represented forms are bound up with this cosmic order.

The notion Axis Mundi comes out as a phenomenon being analyzed under disciplines such as anthropology, mythology and religion and the mentioned places symbolize a holy shrine or the axis of world in several cultures and religious cults. Mircea Eliade suggests in "Sacred and Profane: The Nature of Religion (1959)" that Axis Mundi is a common motif in many different cultures and there is a school of thought which regards sanctuaries as the centre of the world and he examines circumstances where this notion takes a form in which certain places is believed to

be more sacred than an ordinary place. With a similar approach, Victor Turner emphasizes in his studies on rituals and symbolism, that sanctuaries function as a transition point in society and these places generally take the role of an Axis Mundi; also in "The Ritual Process: Structure and Anti-Structure (1969)" he presents a detailed analysis on the significance of this notion in social and cultural context.

With the notion "The Axis of World" Enis Malik Duran mentions power and especially the impact of power. Towers/ temples/ churches/ mosques/ synagogues/ mining sites/ constructions built by rulers... He enlarges the crater left by every imaginable source to even deeper levels. Regarding from today's perspective, The Axis of Earth doesn't get its meaning from the divinity of god, different holy places dedicated to his name. It gets its power not from the overarching or the divine one, but from the bottom of earth, nihilism, darkness. At the same time, the craters deepened by the force of mankind who uses the divine power arbitrarily, are new Axis Mundis. Having transformed the nature in the name of gods at the distant past, mankind eventually devastates earth for sake of political, military and economic power and meanwhile he tries to interpret this action with contexts such as sustainability, technology under the titles of innovation/development.

While the different states of admiration we feel when we encounter with ruins of a city from 3000 B.C., a tower, a monument or a temple keep changing on the basis of beauty, divinity and efficacy, the cities created with formalisation of nature, turn into the labyrinth of inventions of the time. Now the beautiful and the sublime are opposed by the uncanny state created by technology. The artist's body which turns into Icarus rising to sky from such a labyrinth, turns into

different faces of a certain entity through earth and things, and ends up on these intersections. A similar reading can be found in philosophy of Merleau-Ponty: Entity creates itself in this intersection process and perpetuates its existence in the world. This intersection is the moment the body points out its intertwinedness with all other things and the world.

Attempting to Look in Reverse

So what kind of ontological/phenomenological reading does Enis Malik Duran offer by transforming his body into Icarus flying away from a city through a body spread around the world with architectural pieces coming off from earth or architectural elements turned inside out? How does he turn the rise of Icarus into "The Fall of Icarus"?

According to legend, Icarus manages to escape from the labyrinth and lifts off. His will is to fly away to freedom. This labyrinth in the legend is known for the chaos created by the order as well as the danger of getting lost inside it. This artifact built by architect Daidalos also represents potential dangers the architectural work might contain in itself besides its beauty and sublimity. Is that actually true? If we can consider a labyrinth as a uncanny place with possibility of getting lost inside it, would it be the same for cities? Yes without doubt. In this context, Enis Malik Duran's Icarus describes the human in the process of falling down through the city despite all his wisdom instead of humanity rising above a city transformed into labyrinth on the basis of city, architecture, nature, history. Wings don't melt away but they stay where they are as prosthetics which end up crashing down the body they carry.

*As is known, Daidalos is a famous architect in ancient Greece and according to legend, he

builds a huge labyrinth located in King Minos's palace. This labyrinth is a complex building in which a creature named Minotaur has been imprisoned. Daidalos's architectural talents emphasize the wisdom and power of the king who has control over the creature along with curves, corridors and traps inside the labyrinth. Among people coming from all around the country to kill the giant monster, there is also Theseus who will fall in love with the king's daughter Ariadne afterwards and eventually he will be the one to kill the monster. But actually architect Daidalos is the one behind this success. He gives Ariadne the idea to use a ball of yarn to let Theseus inside the labyrinthos. King Minos gets very angry with that and imprisons Daidalos with his son Icarus inside the labyrinthos they have built. However, Daidalos also finds the way out from there. He makes two pairs of wings for himself and his son Icarus by using feathers left on windows by birds and honey in combs built by bees. So, they both fly away. Before taking off Daidalos advises his son neither to fly too low nor to escalate to much to beware of sunrays. However, after lifting off Icarus forgets his father's words, gets conceited by his success or becomes enraptured by flying in the sky and goes higher and higher ignoring sunrays. The sun god melts the wax holding his wings together, and Icarus ends up falling down into sea and gets drowned. That sea around Samos Island located in Aegean Sea, is later named as Icarus Sea.

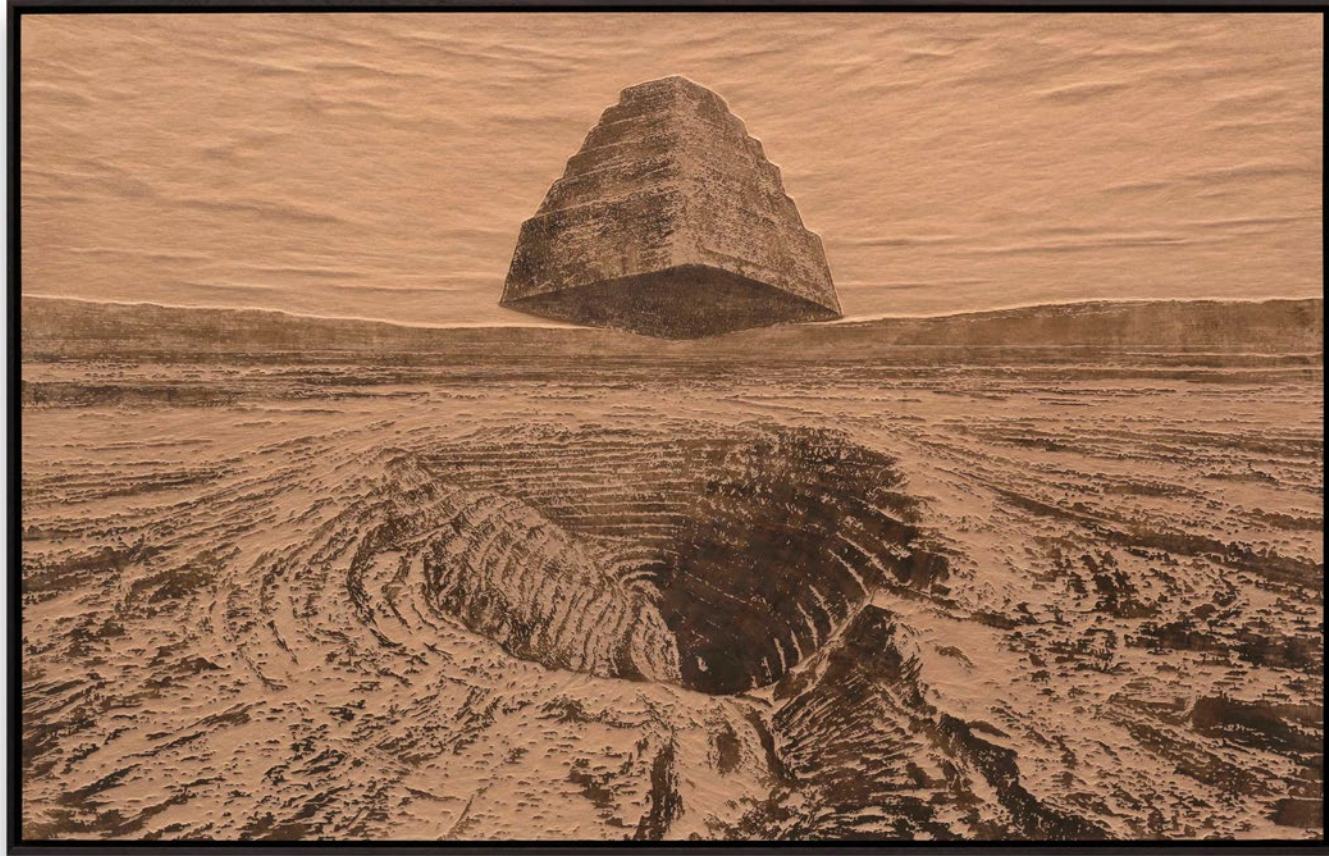
Considering the labyrinth as a metaphor in human being's process of comprehending himself and earth, the fall of Icarus indicates how may conceit and overconfidence put the one in danger. And humanity rising above a city instead of labyrinth, is actually is sinking to the bottom surrounded by the ones he created with a visuality full of ironies.

With the guidance of the artworks in the exhibition "Axis of the Ground" my opinion is that every single architectural project has capability to express that whether or not the notions of freedom or resistance have effective forces. Now let's make the conclusion with Foucault's words: Foucault had an interview with Paul Rabinow from "Skyline" in 1982 and made this aphoristic statement on freedom and architecture: "The guarantee of freedom is freedom."

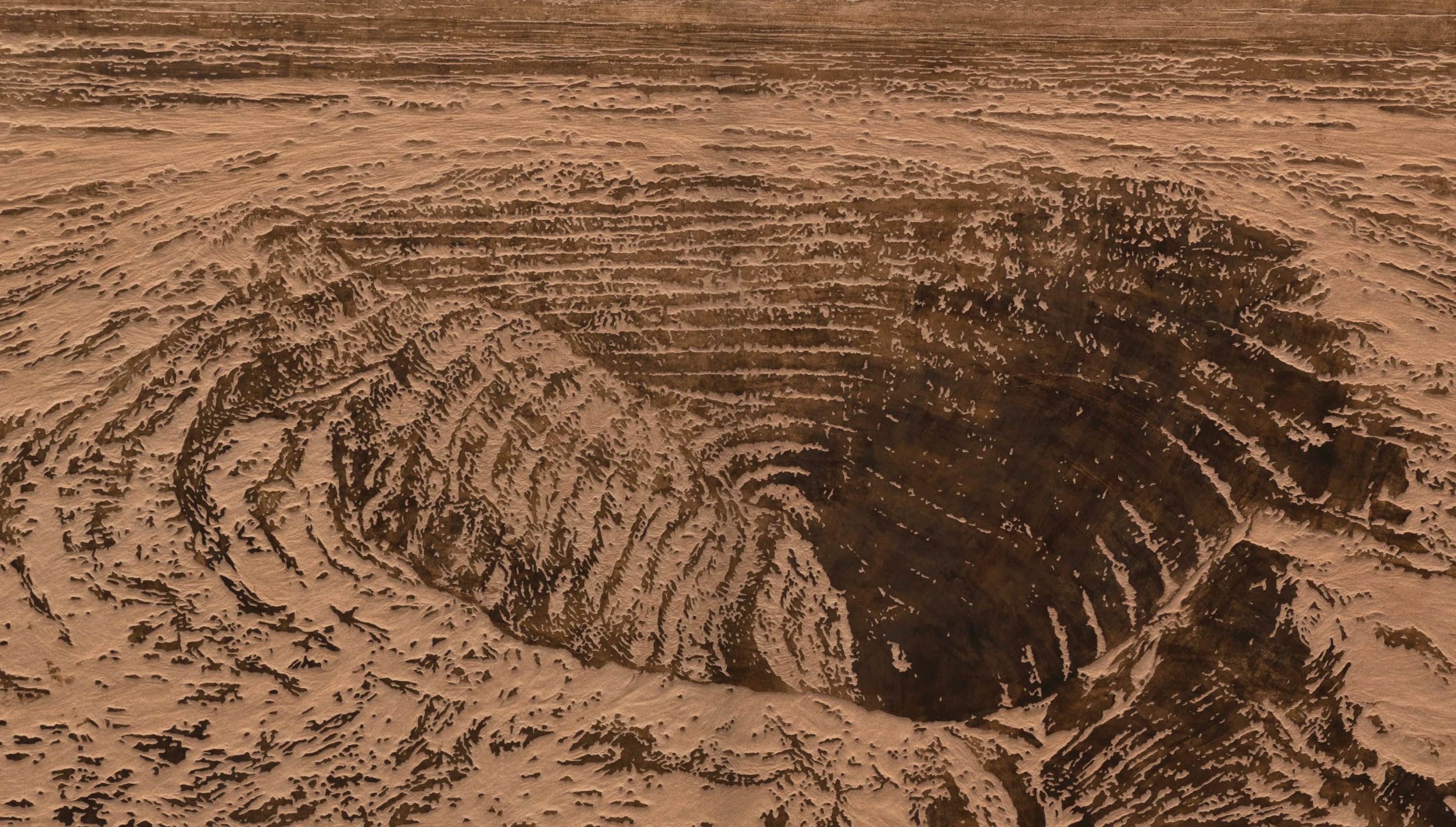
"Axis of the Ground" suggests to change the basis of the assumed axis with the guidance of iconic buildings of the order established by centuries-old politics and religious cults, by attempting to look in reverse.

Chiesa, L. (2022) *Özne ve Ötekilik/Lacan'ın Felsefi Bir Okuması*. (Çev. H. Gürvit) İstanbul: Axis Yayınları. S:36
Ranciere, Jacques. *The Time of the Landscape: On the Origins of the Aesthetic Revolution* (p. iii). Polity Press. Kindle Edition. s:81
Ranciere, Jacques. *The Time of the Landscape: On the Origins of the Aesthetic Revolution* (p. iii). Polity Press. Kindle Edition. s:81
Kant, Immanuel. *Immanuel Kant: Observations on the Feeling of the Beautiful and Sublime and Other Writings*. Edited by Patrick R. Frierson and Paul Guyer. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. s:14-16.
<https://foucault.info/documents/foucault.spaceknowledgePower/> (21.01.2024)

*As is known, Daidalos is a famous architect in ancient Greece and according to legend, he builds a huge labyrinth located in King Minos's palace. This labyrinth is a complex building in which a creature named Minotaur has been imprisoned. Daidalos's architectural talents emphasize the wisdom and power of the king who has control over the creature along with curves, corridors and traps inside the labyrinth. Among people coming from all around the country to kill the giant monster, there is also Theseus who will fall in love with the king's daughter Ariadne afterwards and eventually he will be the one to kill the monster. But actually architect Daidalos is the one behind this success. He gives Ariadne the idea to use a ball of yarn to let Theseus inside the labyrinthos. King Minos gets very angry with that and imprisons Daidalos with his son Icarus inside the labyrinthos they have built. However, Daidalos also finds the way out from there. He makes two pairs of wings for himself and his son Icarus by using feathers left on window sills by birds and honey in combs built by bees. So, they both fly away. Before taking off Daidalos advises his son neither to fly too low nor to escalate to much to beware of sunrays. However, after lifting off Icarus forgets his father's words, gets conceited by his success or becomes enraptured by flying in the sky and goes higher and higher ignoring sunrays. The sun god melts the wax holding his wings together, and Icarus ends up falling down into sea and gets drowned. That sea around Samos Island located in Aegean Sea, is later named as Icarus Sea.

Axis Mundi
2023
130 x 205 cm
Ahşap panel üzerine karışık teknik
Mixed media on wood panel

İkarus'un Düşüşü
The Fall of Icarus
2023
200 x 200 cm
Tuval üzeri yağlıboya
Oil on canvas

Çıktıkça çoğaldı basamaklar
Eklendi uzadı topraktan
Giderek ne ilerisi göründü
Ne de anlamı kaldı perisinin

Babil I
Babel I
2023
30 x 20 cm
Ahşap üzerine karışık teknik
Mixed media on wood

Havanın yoktu şekli hissedilmedi
Varmak bir esrimeydi yükselirken
Aşağı bakınca her şey küçüktü
Unutuldu ilk adımın durduğu yer

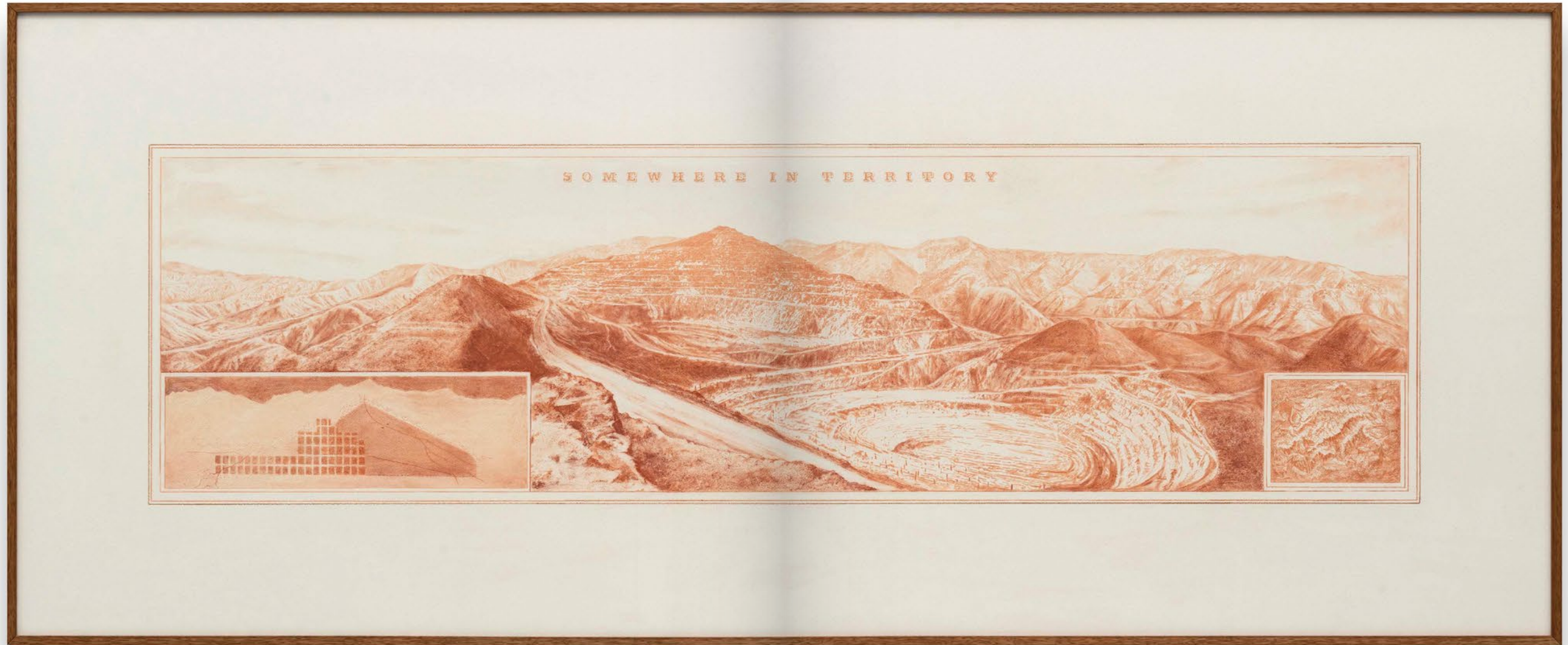
Babil II
Babel II
2023
30 x 20 cm
Ahşap üzerine karışık teknik
Mixed media on wood

Kule ve Kozmos
Tower and Cosmos
2024
9,5 x Ø 23 cm
Ahşap, bronz, altın boya
Wood, bronze, gold paint

Somewhere in Territory

2023

75 x 185 cm

Kağıt üzerine toz pastel (Saunders coldpress %100 pamuk)

Soft pastel on paper (Saunders coldpress %100 cotton)

Bakış III
Gaze III
2023
40 x 70 cm
Tuval üzeri yağlıboya
Oil on canvas

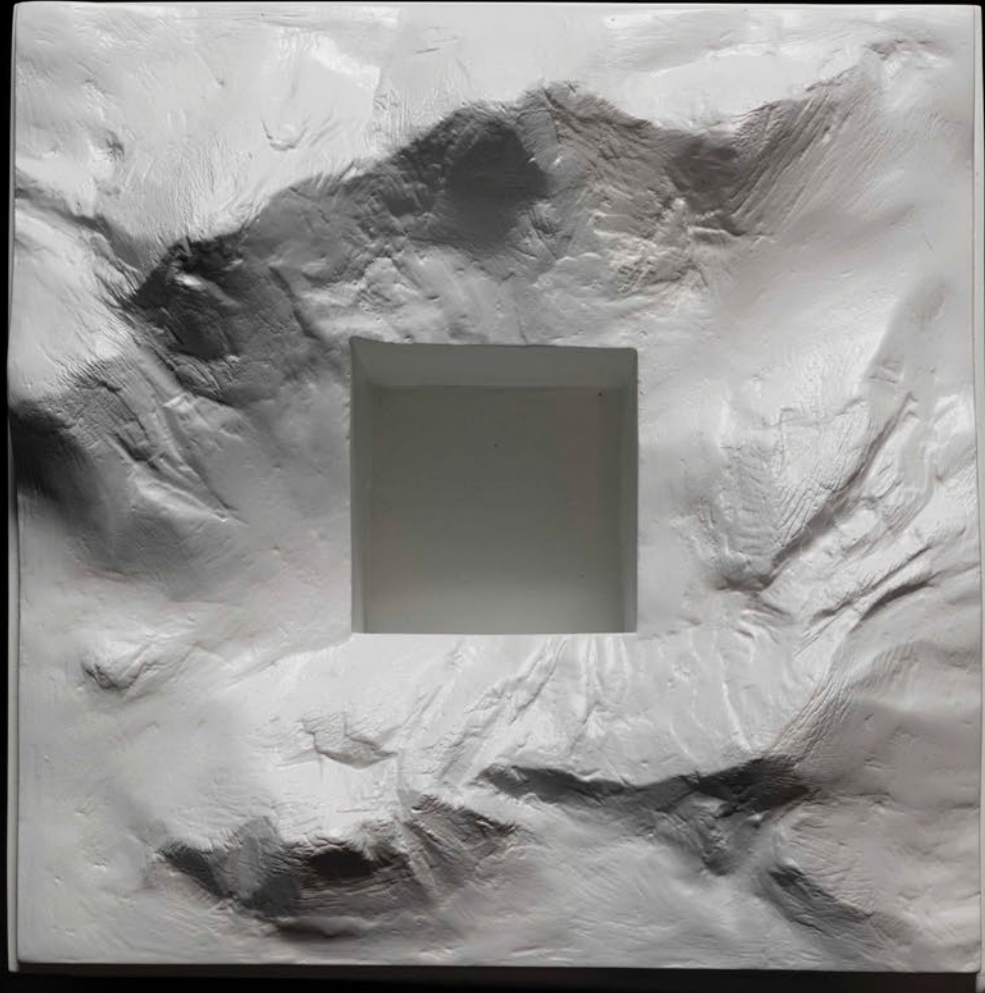
Bakış V
Gaze V
2023
40 x 70 cm
Tuval üzeri yağlıboya
Oil on canvas

Bakış II
Gaze II
2023
40 x 70 cm
Tuval üzeri yağlıboya
Oil on canvas

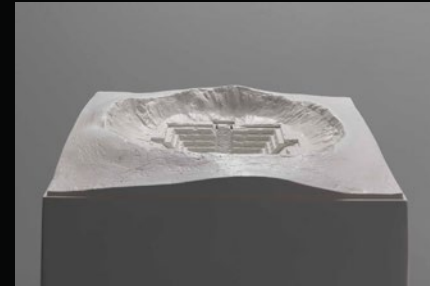
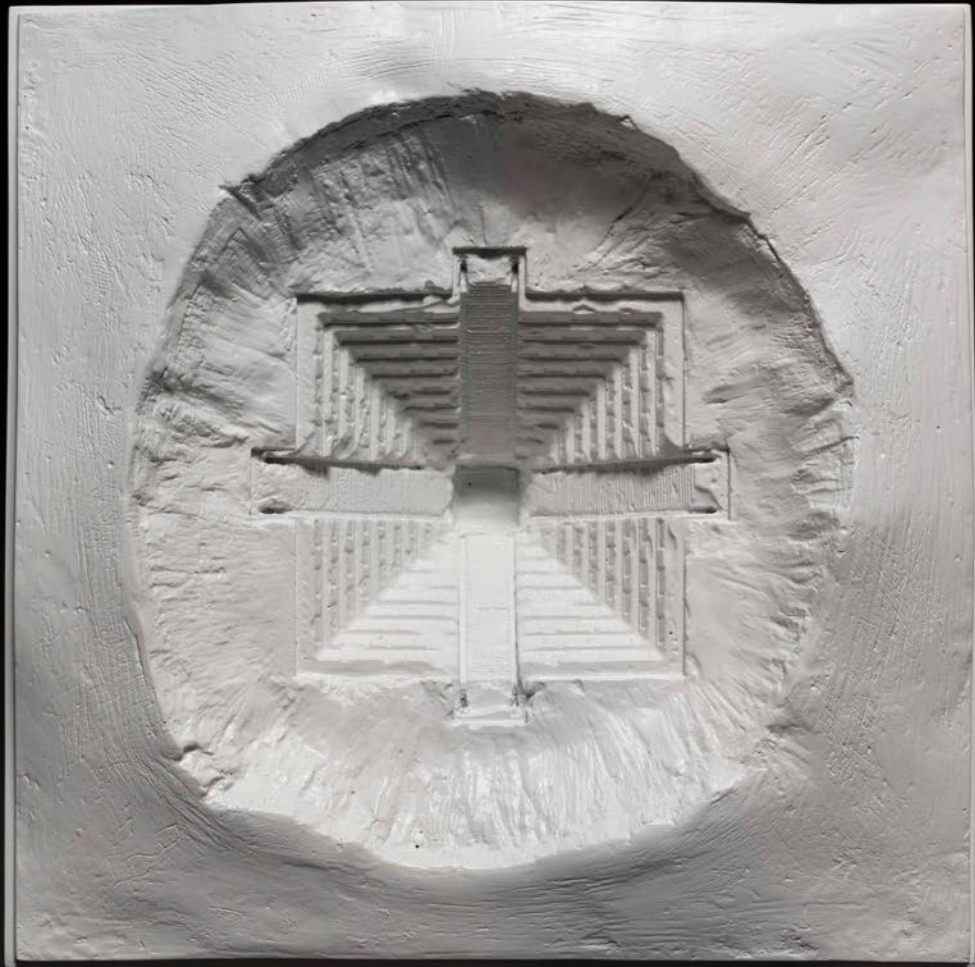
Bakış IV
Gaze IV
2023
40 x 70 cm
Tuval üzeri yağlıboya
Oil on canvas

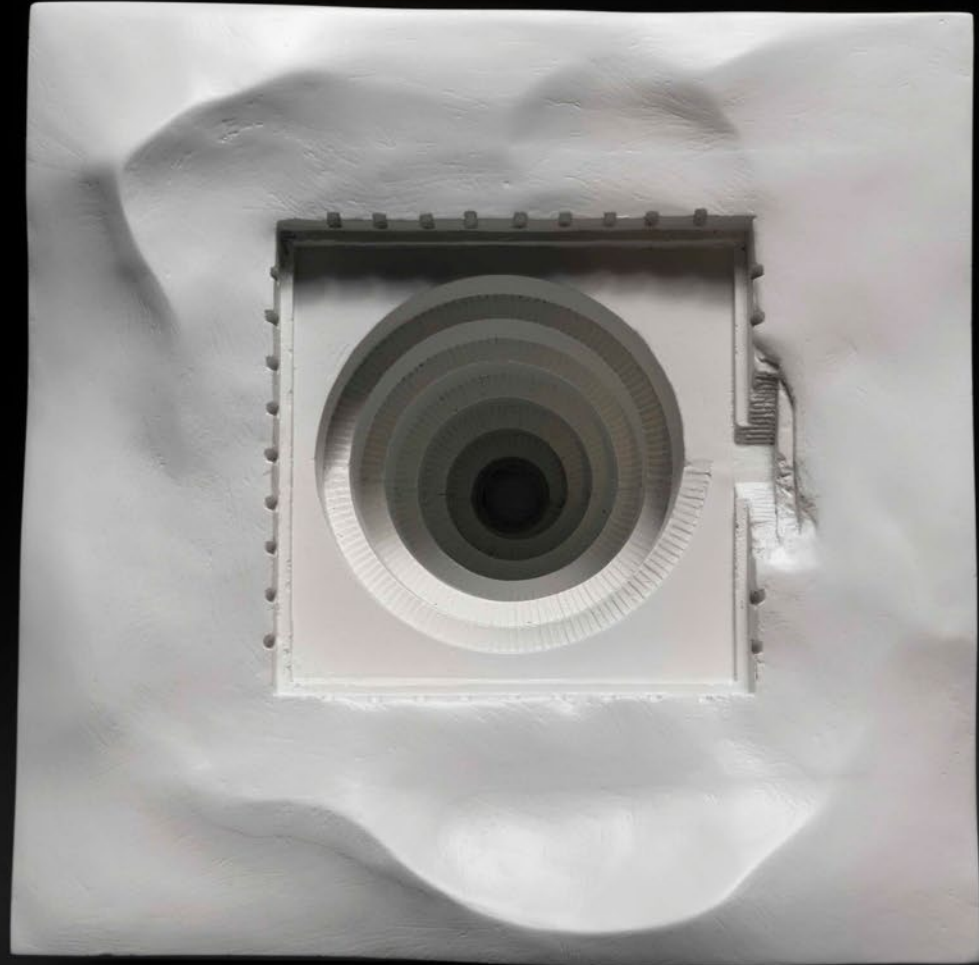
Bakış I
Gaze I
2024
40 x 70 cm
Ahşap panel üzerine karışık teknik
Mixed media on wood panel

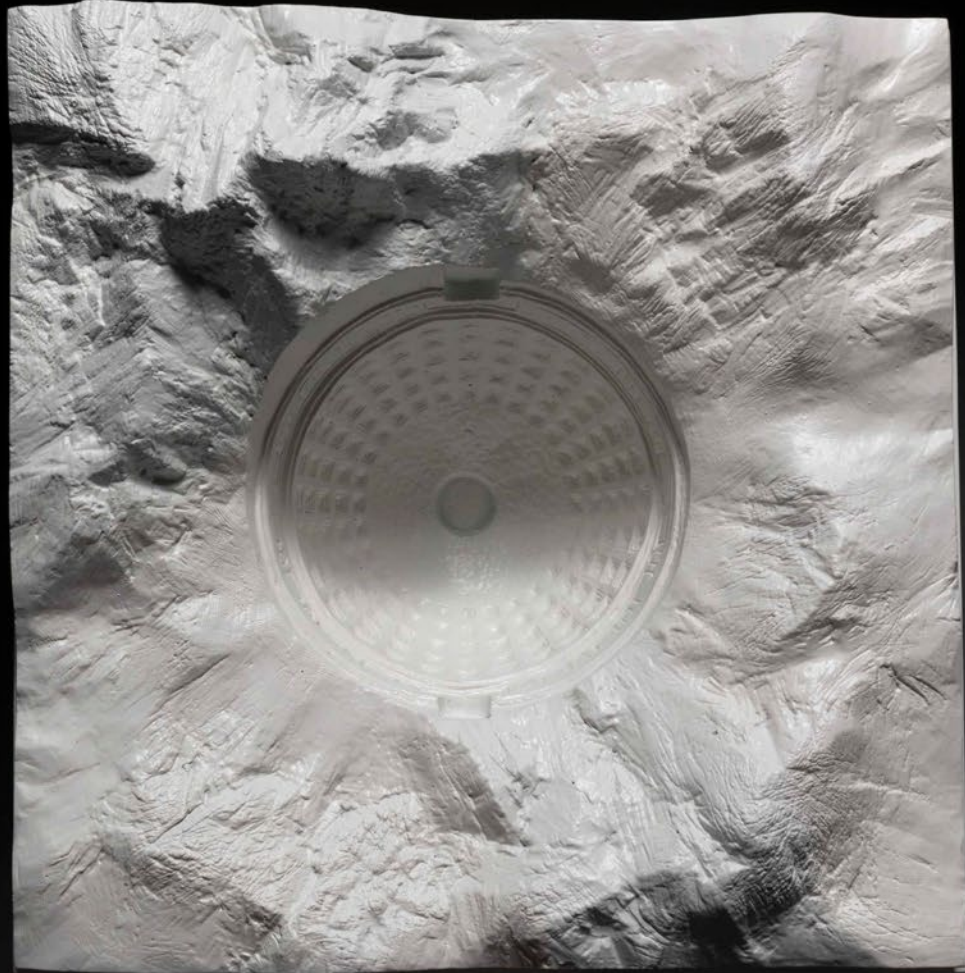
Hominizasyon I
Hominization I
2024
37 x 39.5 x 39.5 cm
Polyester, K2 akrilik
Polyester, K2 acrylic

Hominizasyon II
Hominization II
2024
33 x 39.5 x 39.5 cm
Polyester, K2 akrilik
Polyester, K2 acrylic

Hominizasyon III
Hominization III
2024
35 x 39.5 x 39.5 cm
Polyester, K2 akrilik
Polyester, K2 acrylic

Hominizasyon IV
Hominization IV
2024
38,5 x 39,5 x 39,5 cm
Polyester, K2 akrilik
Polyester, K2 acrylic

Kullanım Kılavuzu
User Guide
2023
23,7 x 20 x 6 cm
Bronz
Bronze

Görünür Görünmez

Visible Invisible

2023

175 x 43 x 43 cm

8 mm clear cam, ıhlamur ağacı, polyester, K2 akrilik

8 mm clear glass, lime tree, polyester, K2 acrylic

Cografî Keşifler
Geographical Discoveries
2024
Diptyk, her biri 29 x 20 cm
Ahşap üzeri karışık teknik
Diptych, each 29 x 20 cm
Mixed media on wood

METİN | *TEXT*
Nazlı Pektaş

ÇEVİRİ | *TRANSLATION*
Ali Duran

TASARIM | *DESIGN*
CFA Advertising

FOTOĞRAFLAR | *PHOTOGRAPHS*
Kayhan Kaygusuz

BASKI | *PRINT*
Saner Matbaacılık

Art On İstanbul, 2024

Bu katalog, Enis Malik Duran'ın 10 Şubat-02 Mart 2024 tarihleri arasında Art On'da gerçekleşen "Yerin Ekseni" adlı sergisi için hazırlanmıştır. Kaynak gösterilerek yapılacak alıntılar ve seçili görsel malzeme dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Published on the occasion of Enis Malik Duran's exhibition "Axis of the Ground" held at Art On between 10 February-02 March 2024. No part of this catalog may be reproduced by any means without prior written consent of the Publisher except by reviewers who may quote brief passages.

Art On
İstiklal Mahallesi Piyalepaşa Blv.
No:32/1 Beyoğlu, İstanbul

[instagram.com/artonistanbul](https://www.instagram.com/artonistanbul)
twitter.com/artonistanbul
facebook.com/artonistanbul
www.artonistanbul.com

